

DOKTORI ÉRTEKEZÉS

Szabó József

Pécs, 2007

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar
Gazdálkodási doktori iskola

**A MAGYAR VÁLLALKOZÁSOK FEJLŐDÉSI FÁZISAI
1982-TŐL AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSIG**

Szerző: dr. Szabó József

Pécs, 2007

Konzulens: dr. Szerb László Ph.D. egyetemi docens
Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Tartalom

Bevezetés	7
1. fejezet • A magyar vállalkozásokra ható tényezők	17
1.1. Politikai hatások	19
1.2. Gazdaságpolitikai hatások.....	24
1.3. Piaci hatások.....	26
1.4. A vállalkozások önmozgása	28
1.5. Összefoglaló az 1. fejezethez	32
2. fejezet • Vállalkozáskutatások – szakirodalmi elemzés	33
2.1. A vállalkozás elmélete.....	33
2.2. Liska Tibor vállalkozási elmélete.....	39
2.3. A GEM-program	42
2.4. Vállalkozáskutatások Magyarországon 1980 és 2002 között	44
2.5. Az elemzés keretei és határai, mintavétel	44
2.6. A tartalmi elemzés vázlata	46
A nyolcvanas évek	46
A kisvállalkozások az állami vállalatok árnyékában	54
A piacgazdasági átmenet a vállalkozáskutatásokban.....	58
A kilencvenes évek kutatásai	60
Kisvállalkozási kutatások a kilencvenes években.....	64
A középvállalatok.....	69
A multinacionális vállalatok	73
A vállalati stratégiák	74
Kreativitás és innováció	74
A vállalkozás oktatási vetületei.....	79
Összefoglaló művek.....	81
2.7. Összefoglaló a 2. fejezethez	82
3. fejezet • Saját kutatások, a Kihívás – siker program	83
3.1. A kutatás első szakaszának módszere	85
3.2. A vállalkozások kiválasztása.....	86
3.3. A vállalkozások gazdasági jellemzői	88

3.4. A sikertényezők elemzése	92
A tulajdonos, a menedzsment döntései	98
Jó gazdálkodás	98
A változásokra való nyitottság, jó reagálás.....	99
Versenyképes termékkör.....	99
Vállalati stratégia	100
A piaci környezet	100
A munkások, alkalmazottak minősége.....	101
Vállalati légkör.....	101
A középvezetők minősége	102
Kapcsolatok.....	102
Érdekeltségi rendszer	103
Marketingmunka	104
Szabályozórendszer.....	105
Infrastruktúra.....	105
A cég szervezeti struktúrája	106
Kockázatvállalás	106
Szerencse.....	107
3.5. A vállalkozások fejlődési fázisai, az interjúk anyaga.....	108
A vállalkozások kezdeti szakasza	108
A növekedés, fejlődés szakasza	109
A vállalkozások helyzete 2001-ben	110
A tudás szerepe és fejlesztése	114
A vállalkozások jövője.....	117
A vállalkozások helyzete az európai csatlakozás után.....	117
3.6 A vállalkozások helyzete 2006-ban.....	122
3.7 A kutatási munka váratlan, nem tervezett következményei	123
3.8. Összefoglaló a 3. fejezethez	125
4. fejezet • A kutatási munka eredményeinek értékelése	126
4.1. A vállalkozáskutatások eredményei	126
4.2. Általánosítható fejlődési fázisok	134
A nagyvállalatok fejlődése.....	136
A középméretű vállalkozások fejlődése.....	139
A kisvállalkozások fejlődése.....	142
A magyar vállalatok és vállalkozások fejlődése	144
A jövő.....	146

4.3. Összefoglaló a 4. fejezethez	150
Összefoglalás	151
A kutatás céljai és menete	151
A magyar vállalkozásokra ható tényezők	152
Szakirodalmi elemzés.....	154
A Kihívás – siker program	157
A kutatási munka eredményeinek értékelése	162
Hivatkozott irodalom	165
Summary	177
Tananyagok	178
A kutatási program publikációi	180
Mellékletek	182

Ábrajegyzék

1. ábra • A dolgozat forrástérképe
2. ábra • A magyar vállalkozásokra ható tényezők modellje
3. ábra • A vállalati kategóriák aránya Magyarországon és a kutatási mintában
4. ábra • A vállalkozások nettó forgalmának évenkénti növekedése
5. ábra • A vállalkozások adózott nyeresége a nettó forgalom arányában
6. ábra • A sikertényezők rangsora
7. ábra • A vállalkozáskutatások a vállalati méretek szerint
8. ábra • A vállalkozáskutatások a témakörök szerint
9. ábra • A saját kutatások a vállalati méretek szerint
10. ábra • A saját kutatások a témakörök szerint
11. ábra • A nagyvállalatok fejlődése
12. ábra • A középvállalkozások fejlődése
13. ábra • A kisvállalkozások fejlődése
14. ábra • A magyar vállalkozások fejlődése